

Van de redactie

Door Meile Posthuma
tmn@testnet.org

Beste testers, allemaal genoten van een fijne zomervakantie? Ja, dan kunnen we er nu weer vol energie tegenaan. Om jullie op gang te brengen een lekker dikke TNN. Natuurlijk Erik's column over een nieuwe standaard. Outsourcen is tegenwoordig het gesprek van de dag, wat betekent dit voor een tester? Lees het artikel van Bob van de Burgt en geef je op voor de werkgroep test outsourcing. Je verwacht het misschien niet, maar ook in Groningen wordt er getest en Haiko Middeldorp verteld ons over zijn werkdag. Johan Vink heeft een artikel achterhaald over de ideale tester. Verder veel aandacht voor twee evenementen op 7 en 8 oktober, dus dat wordt druk.

In dit nummer

Van de Redactie	1
Van de Voorzitter	1
A passage to India	1
10 ^{de} Nederlandse testdag	2
Relatie tussen test tools en de Doe-Het-Zelfzaak	3
Erik's Column	4
De ideale tester?	5
ISEB ervaring	7
Zomaar een donderdag van een tester uit Friesland	8
Oproep werkgroep test outsourcing	10
BAM	10
Zwangerschapstest	12
Thema-avond 14 september	13
Boekenrecensie	14
ITB conferentie	15
Evenementen	16
Colofon	16

Wat hebben test tools en een Doe-Het-Zelfzaak met elkaar te maken. Ruud Teunissen en

Guido Nuberg vertellen het ons. We zijn er als TNN-redactie ontzettend trots op dat we u al een recensie kunnen geven van een boek dat op 23 september is gelanceerd. Met dank aan Frank van Elsdingen. Nieuwsgierig geworden? Begin maar gauw met lezen.

Van de voorzitter

Door Bob van de Burgt
voorzitter@testnet.org

Testen wordt steeds belangrijker

In toenemende mate wordt testen de laatste jaren als een echt vak gezien. Veel grote organisaties hebben inmiddels carrièrepaden voor testers ontwikkeld en ingericht en onze vakvereniging is één van de grotere in Nederland. In het onlangs opgerichte ITB (IT-Beroepsgroepen) is TestNet nadrukkelijk aanwezig.

Testen heeft zich het afgelopen decennium voornamelijk op het operationele gebied beziggehouden maar de laatste 2 jaar is testmanagement aan een sterke opmars bezig. De testers van toen zijn vaak de testmanager van nu, waarbij ze steeds breder in organisaties een belangrijke en gewaardeerde adviesfunctie vervullen. Op het tactische vlak is testen dus ook behoorlijk aan de weg aan het timmeren. De komende jaren zal daar een sterk versnelling in komen, die is ingegeven door de trend van outsourcen en offshoren van de IT-functie van bedrijven waarvan IT niet tot de core competence behoort. IT-systemen vormen vandaag de dag namelijk een belangrijke

rol binnen de primaire bedrijfsprocessen van veel organisaties. Deze organisaties voelen dan ook de sterke behoefte om het werk van de outsource en / of offshore partij te controleren. Daarnaast wordt het zelfs wettelijk verplicht in verband met Basel-2 en is het in het persoonlijk belang van CEO's (Sarbanes-Oxley & Tabaksblat). Testen zal een van de belangrijke bronnen van informatie voor de governance van outsource contracten worden, hetgeen de rol van de testmanager nog prominenter zal maken. Testen was al vele jaren een vak, maar zal in de toekomst een onmisbare schakel tussen partijen in de IT-sector blijken. Er ligt een mooie toekomst voor ons open!

“A passage to India: De gevolgen van offshoring voor de Nederlandse IT-beroepswereld.”

Door Hans van Loenhoud
loenhoud@inqa.nl

Op 7 oktober 2004 organiseert ITB, het samenwerkingsverband van IT-beroepsorganisaties met in het totaal ruim 6000 aangesloten IT-ers, een congres over offshoring. Hoe ziet de toekomst van de Nederlandse IT eruit, nu steeds meer werk naar het buitenland verdwijnt?

In 1924 schreef E.M. Foster 'A passage to India' over de moeizame relatie tussen de westerse en de Indische

maatschappij. Toen dit boek in 1984 door David Lean werd verfilmd leek India een compleet andere wereld, waar de tijd stil was blijven staan en een westerling weinig te zoeken had behalve een avontuurlijke vakantie. Weer 20 jaar later komt India in een sneltreinvaart onze maatschappij binnengerold, nu als aantrekkelijke uitbestedingspartner voor IT-diensten. Hoge opleidingsniveaus en lage lonen zijn een combinatie waarin menig opdrachtgever de oplossing zien voor zijn IT-problemen. India is daarbij een aansprekend prototype; hetzelfde fenomeen doet zich voor in de vroegere Oostbloklanden, in landen als Mexico en natuurlijk in het grootste land ter wereld, China.

Waar uitbesteders reikhalzend uitzien naar hogere kwaliteit van IT tegen lagere kosten, blijft de Nederlandse IT-er in verwarring achter. Wordt de IT de textielindustrie van de 21-ste eeuw? Verdwijnt de bulk van al het werk uit Nederland en blijven slechts enkele kleine niches over? Of gaat alleen het eenvoudige, saaie, rechttoe rechtaan programmeerwerk naar het buitenland en kunnen wij ons hier gaan bezighouden met de leukere, meer boeiende, complexere kanten van IT? Die natuurlijk uitgroeit tot een booming business omdat de prijzen dalen en de toegevoegde waarde stijgt.

De Nederlandse IT-er zweeft momenteel tussen hoop en vrees. Ja, er verdwijnt werk uit Nederland en, ja, er komt ander, hoogwaardiger werk voor in de plaats. Maar hoe valt de balans uit? Wie zijn de

winnaars en wie de verliezers? ITB staat voor de belangen van de IT-beroepsverenigingen en hun leden. Offshoring van IT-werkzaamheden raakt velen direct in hun dagelijkse beroepspraktijk. Proberen deze ontwikkelingen tegen te houden is een achterhoedegevecht dat gedoemd is te mislukken, denken dat de bui wel overwaait een struisvogelpolitiek waarvan de slachtoffers te laat zullen merken dat hun wereld ingrijpend is veranderd.

Tegen deze achtergrond organiseert ITB op donderdag 7 oktober 2004 in Ede haar najaarscongres met bovengenoemd thema. Vanuit verschillende invalshoeken (o.a. politiek, wetenschap, uitbesteders, IT-dienstverleners en outsourcing experts) worden de gevolgen van offshoring voor de Nederlandse IT en haar IT-ers belicht. Hoe zal het de inhoud en de omvang van het IT-werkveld in Nederland de komende jaren gaan veranderen onder invloed van deze ontwikkelingen? Gewapend met deze kennis kunnen de congresgangers met open vizier de toekomst tegemoet treden.

TestNet is aangesloten bij ITB, dus TestNet leden worden van harte uitgenodigd om dit congres bij te wonen. Dankzij de gewaardeerde sponsoring van Fourtune Consultants, LogicaCMG en Sogeti is de toegang gratis. Aanmelden kan via www.itbweb.nl. Wees er snel bij want het aantal plaatsen is beperkt.

10^e Nederlandse Testdag 8 oktober 2004 in Leiden

Op 8 oktober 2004 wordt in Naturalis in Leiden voor de 10^e maal de Nederlandse Testdag georganiseerd. De Nederlandse Testdag is een jaarlijkse bijeenkomst over softwaretesten voor en door mensen uit industrie en wetenschap. Het doel van de dag is leren van elkaar door het delen van kennis en ervaring. Meer details over de dag kun je vinden in de voor aankondiging (<http://www.riscure.com/testdag2004/Aankondiging.html>). De organisatie van de Nederlandse Testdag is afwisselend in handen van universiteiten en bedrijven. Vorig jaar werd de dag georganiseerd door de Universiteit van Nijmegen. Dit jaar is de organisatie in handen van Collis (www.collis.nl) en Riscure (www.riscure.com).

De 10^e editie heeft als thema High Risk Testing. De dag zal in het teken staan van het testen van toepassingen, die van nature een hoog risicoprofiel hebben. Daarnaast zal een panel sessie plaatsvinden over Exploratory Testing in relatie tot het thema.

De organisatie is op dit moment nog in gesprek met o.a. James Bach en Lawrence Day om de keynote te verzorgen. Eind augustus is het definitieve programma bekend. Dan worden ook de uitnodigingen rondgestuurd. Met de organisatie van de Nederlandse Testdag is afgesproken dat via Testnet alle leden van Testnet de uitnodiging zullen ontvangen. Deelname aan de Nederlandse

Testdag is overigens kosteloos.

Mensen die meer willen weten over de Nederlandse Testdag kunnen contact opnemen met de organisatie via testdag2004@collis.nl.

De relatie tussen test tools en de Doe-het-zelfzaak

Door Ruud Teunissen & Guido Nuberg, Polteq IT Services
ruud.teunissen@polteq.com

Enthousiast gemaakt door de vele Doe-Het-Zelf-programma's op tv ga je op 'n zaterdag naar de Doe-het-zelfzaak. De missie is helder: bemachtig een boormachine. Je MOET er een hebben, want volgens de beroepsklusers op tv KUN je gewoon niet zonder en dat is natuurlijk een doorslaggevend argument (Dit heeft vele producten opgeleverd die op zolder en in kelders dienst doen als souvenirs van impulsief en kostbaar gedrag). Aangekomen bij het Hobby Walhalla, blijkt al snel dat de keuze niet snel te maken is: handboren, schroefboren, klopboren, drilboren... Wat een keuze! Waar had ik dat ding nu ook al weer voor nodig?

Wellicht een kinderachtige vergelijking, maar u ziet de analogie met de aanschaf van test tools: hoe kies je het juiste gereedschap en hoe voorkom je onnodige kosten? Het antwoord is simpel en eigenlijk bij iedereen bekend: bereid je keuze goed voor, schakel, voor zover mogelijk, impulsieve prikkels uit en volg een gefaseerde aanpak met duidelijke beslismomenten.

Een veelgemaakte fout is dat er naar allerhande tools wordt

gekeken alvorens duidelijk het doel te omschrijven waarvoor uw organisatie een tool zoekt (planning, bevindingenregistratie, record & playback, ...). Als voorbereiding op een succesvolle keuze is het noodzakelijk als eerste stap de eisen waaraan de test tool dient te voldoen, duidelijk te definiëren: de zogenaamde "knock-out" criteria. Dit zijn uiteraard functionele en technische aspecten (besturingssysteem, ontwikkelplatform), maar vergeet niet de eis dat de tool moet aansluiten op de werkwijze binnen uw organisatie. Beperk u niet tot de bekende tools, maar sta open voor alle mogelijke leveranciers van test tools en schrijf ze aan met het verzoek een passende oplossing te bieden voor uw wens (RFI ofwel Request For Information).

De volgende stap is een voorselectie op basis van de reacties op de RFI. De overgebleven tools worden onderworpen aan een vervolgccontrole die dieper ingaat op de functionele en technische aspecten en uitgevoerd wordt samen met de gebruiker – de testers dus – de ontwikkelaars en de beheerders. Waar bij functionaliteit gekeken wordt naar de mogelijkheden die de tool biedt, zo zal bij de technische aspecten gekeken worden naar de haalbaarheid binnen de eigen organisatie (valt het toe te passen in de infrastructuur, zijn we in staat tot het beheren van de oplossing). Op basis van de selectie worden de overgebleven tool leveranciers – tip: maximaal 3 - verzocht hun voorstel verder uit te

werken met ondermeer een kostenindicatie voor aanschaf en onderhoud, toegespitst op uw organisatie. Het is raadzaam de tool leveranciers op dit moment feedback te geven op hun eerste voorstel inclusief allerhande tips waarmee zij hun voorstel optimaal kunnen toespitsen op uw eisen en wensen. Zij worden vervolgens uitgenodigd voor een demonstratie, liefst in uw eigen omgeving.

Op basis van de demonstratie wordt één leverancier gevraagd een "Proof of Concept" in te richten en uit te voeren. De strategie voor de POC is vergelijkbaar met een teststrategie: beschrijf de kwaliteitsattributen waarop wordt getest (denk aan functionaliteit, compatibiliteit, onderhoudbaarheid, effectiviteit) en ken prioriteiten toe. Naast de vastgestelde eisen, zijn tijdens de POC de ervaring die zowel de testers als beheerders met het test tool (kunnen) opdoen cruciaal. Uiteraard krijgt de leverancier de ruimte om eventuele bevindingen aan te passen.

Indien de POC succesvol is verlopen, gaat men over tot onderhandelingen met de leverancier over de aanschaf. Zodra duidelijk is hoe het kostenplaatje eruit ziet (inclusief onderhoudscontracten, opleidingen en ondersteuning) kan tot aanschaf worden overgegaan, mits dit past binnen het budget. Het wordt met klem afgeraden om te vroeg te starten met commerciële gesprekken. De leveranciers proberen deze gesprekken zo vroeg mogelijk te starten, maar de kans dat de keuze tijdens de (voor)selectie

en demonstratie al beïnvloed is door commerciële belangen komt niet te goede aan het uiteindelijke doel: een test tool die past bij uw organisatie.

Zaterdag trouwens zonder boormachine vertrokken uit de Doe-het-zelfzaak, hij was niet nodig en het is onnozel een grote uitgave te doen voor iets waaraan eigenlijk geen behoefte is. Eerlijkheid gebied te zeggen dat op de een of andere manier uit de aanbiddingenbak een rolmaat voor 1 euro is gekocht. Er is vast nog wel een plekje op zolder.

Erik's Column

Door Erik van Veenendaal
eve@improveqs.nl

Test terminology: een nieuwe standaard

Wellicht dat een aantal testprofessionals de volgende situaties herkennen. Je vraagt in een testproject of er een testplan is. "Ja natuurlijk", zegt de testcoördinator, om vervolgens om set van testgevallen op te leveren. Een ander voorbeeld, in een groot project wordt de stresstest aan een van de testteams toegewezen. Dit testteam test uitgebreid de performance maar extreme load wordt niet getest en dat had de opdrachtgever nu juist bedoeld.

Kleine misverstanden, die soms grote gevolgen kunnen hebben. We denken dezelfde taal te

spreken binnen testland, maar dat valt veelal behoorlijk tegen. We gebruiken dezelfde woorden maar bedoelen er iets anders mee. Deze problematiek wordt alleen maar groter als we in internationale projecten werken en ineens allemaal in het Engels communiceren terwijl het onze moedertaal niet is. De testtermen vliegen je om de oren, maar de misverstanden helaas ook. Outsourcing, een populair begrip tegenwoordig betekent volgens mij niet alleen dat ontwikkeling wordt uitbesteed, maar ook dat goede en gedegen afspraken dienen te worden gemaakt over de uit te voeren testen en testverantwoordelijkheden. Nog een laatste voorbeeld, zeer recentelijk vroeg ik aan een software leverancier uit India of en zo ja met welke testtechnieken werd getest. Het antwoord, "ja hoor, we werken met Winrunner ....." !!

De oplossing, een internationale alom geaccepteerde testterminologie standaard lijkt eenvoudig, maar zo simpel wordt je het over al die begrippen en termen niet eens. Er zijn natuurlijk veel zogenaamde testgoeroes die allemaal denken over de enige juiste definitie te beschikken. Er zijn ook testprofessionals die vinden dat zo'n standaard maar onzin is. Dit zijn waarschijnlijk dezelfde personen die modellen als CMM, CMMI, TMM, TPI etc. onzin vinden, ondanks de vele positieve resultaten die ermee zijn geboekt.

Eind jaren negentig is in Engeland een eerste poging gedaan om te komen tot een formele testterminologie standaard. De BS7925-1 is inmiddels bij velen bekend en

wordt onder andere gedoceerd in de diverse ISEB cursussen. (Er is zelfs een Nederlandse vertaaltabel van beschikbaar.) Op deze eerste poging is uiteraard kritiek gekomen, zo was te standaard te veel gericht op component testen en erg Brits. In de context van onder andere de International Software Testing Qualification Board (ISTQB) is inmiddels hard gewerkt aan een nieuwe versie van deze BS7925-1. Vanuit onder andere Amerika, Australië, België, Duitsland, Engeland, Finland, India, Israël, Noorwegen, Portugal, Zweden en natuurlijk Nederland zijn bijdragen geleverd waardoor de nieuwe BS7925-1 tot stand is gekomen. De nieuwe testterminologiestandaard heeft geen focus meer op component testen, is in lijn met diverse IEEE- en ISO-standaards (o.a. ISO9126), heeft natuurlijk nieuwe begrippen zoals:

- ? exploratory testen;
- ? test charter;
- ? keyword driven testen;
- ? etc.

en, heel belangrijk, heeft een breed internationaal draagvlak. Natuurlijk zullen de critici vol zijn van commentaar en ja, alles kan altijd beter. Deze testterminologiestandaard is echter weer een stap in de goede richting, gewoon dezelfde taal spreken is uitermate 'handig' en dat kan ons helpen in testprojecten en op de weg naar verdere professionalisering van het vakgebied!

De nieuwe BS7925-1 zal naar verwachting officieel uitkomen begin 2005. Geïnteresseerden kunnen via mij binnenkort een concept verkrijgen.

Voor vragen of een reactie kunt

u mailen met Erik van Veenendaal

De Ideale tester?

Door Johan Vink

tnn@testnet.org

Vrij naar: [The Braidy Tester](#)

Listig

Een Ideale tester is behoorlijk listig. Iedereen kan testcases uitvoeren die in een testscript beschreven zijn. Een Ideale tester kan naast het uitvoeren van deze testcases een eindeloze reeks listige methodes bedenken om het programma "aan te vallen". Een Ideale tester wordt door ontwikkelaars beschreven als "ziek" en een beetje sadistisch.

Nieuwsgierig

Een Ideale tester is geïnteresseerd in alles. Een Ideale tester wil begrijpen waarom alles op een bepaalde manier in elkaar steekt. De beste (of ergste, afhankelijk van je standpunt) bevindingen zijn een resultaat van een niet correcte interactie tussen twee stukken software (toepassingen, modules, componenten, e.d.). Een Ideale tester wil begrijpen hoe de interactie tussen twee systeemonderdelen verloopt en gebruikt deze kennis om fouten te vinden.

Een Ideale tester vertoont deze nieuwsgierigheid in elk aspect van het leven: hoe werkt de marketing? Hoe worden kranen gebouwd? Waarom voegen ze grind aan beton toe? Hoe worden de kleurpotloden gemaakt? De nieuwsgierigheid van een Ideale tester kent geen grenzen.

Opgewonden bij het denken aan bevindingen

Een Ideale tester denkt de bevindingen "Cool" zijn. Een

Ideale tester verschijnt op een regelmatige basis bij het bureau van een ontwikkelaar om, met een grijns, enthousiast met de recentst gevonden vreselijke bevinding te pronken. Een Ideale tester schept op over de door hem gevonden fouten en luistert ongeduldig naar de verhalen van andere testers.

Bewust van het feit dat er altijd meer bevindingen zijn.

Een Ideale tester weet dat geen toepassing ooit vrij van fouten is. Een Ideale tester weet dat als een toepassing vrij van fouten schijnt zijn, er nog niet goed genoeg gezocht is. Een Ideale tester kijkt altijd uit naar een nieuwe categorie bevindingen. Een Ideale tester beschouwt elke fout die nog door een klant wordt gevonden als een aanwijzing dat hij een volledige categorie fouten heeft gemist.

Doelgericht

Een Ideale tester weet dat de focus moet liggen in het vinden en het analyseren van de huidige bevinding. Een Ideale tester negeert eventuele andere bevindingen die tijdens de analyse naar boven komen niet, maar stelt het onderzoeken van deze bevindingen uit tot de analyse van de huidige bevinding gereed is. (En, natuurlijk glimlachend heeft meegedeeld aan de betrokken ontwikkelaar).

Gericht op het, op een slimme manier, beperken van zijn testen

Een Ideale tester weet dat er onvoldoende tijd zal zijn om elke testcase uit te voeren die hij zou willen uitvoeren. Een Ideale tester geeft voorrang aan het uitvoeren van die testcases die bedoeld zijn voor het vinden van fouten in die

systeemonderdelen waarbij de gevonden fouten de klant de meeste schade kunnen toebrengen.

Alert op bizar gedrag

Ideale testers zijn alert op rare gebeurtenissen. Een Ideale tester weet dat pictogrammen die één positie verwijderd zijn van de plek waar ze getoond zouden moeten worden en radio buttons die van plek blijven verspringen, niet het gevolg zijn van een eenvoudige programmeerfout. Een Ideale tester weet dat dergelijke eigenaardigheden waarschijnlijk slechts het zichtbare uiteinde zijn van een zeer bijzondere en vervelende bevinding. Een Ideale tester reageert niet met "Dat is raar, maar zo is het leven" maar met "A-Ha! Daar is iets aan de hand!".

In staat nauwkeurige bevindingen te schrijven

Een Ideale tester neemt de tijd om een bevinding kort en krachtig te beschrijven en wel op zo'n wijze dat het mogelijk is om een bevinding op basis van de beschrijving te reproduceren. Een Ideale tester, test rondom een bevinding om te begrijpen wat de bevinding eigenlijk is. Een Ideale tester schrijft precieze bevindingrapporten en maakt in de beschrijving duidelijk onderscheid tussen wat een bewezen feit is en wat giswerk.

Klant gericht

Een Ideale tester weet dat zij de laatste defensie lijn zijn voordat de klant een product ontvangt. Een Ideale tester begrijpt elk aspect van de klant. Een Ideale tester begrijpt wat de klant moet doen en hoe de klant het product wil gaan gebruiken. Een Ideale tester realiseert zich, dat hij moet

zien hoe het product de processen van klant zal gaan veranderen. Een Ideale tester acteert gedurende de productlevenscyclus vanuit het gezichtspunt van de klant. Vanaf de eerste ontluikende productvisie tot het specificeren en het realiseren en vervolgens beheren van het product. Een Ideale tester helpt de rest van het team de klant te begrijpen zoals hij dat doet.

Een gespecialiseerde generalist

Een Ideale tester is volledig vertrouwd met elk detail een systeem. Een Ideale tester begrijpt ook hoe een systeemonderdeel past in het volledige systeem en hoe het onderdeel het systeem beïnvloedt. Een Ideale tester is bereid om voor te stellen het systeemonderdeel te veranderen of te verwijderen om het product als geheel beter te maken.

In staat de strijd te kiezen die hij wil strijden

Een Ideale tester erkent dat het oplossen van elke bevinding vaak niet de middelen waard is die worden vereist. Een Ideale tester weegt de verschillende bevindingen tegen elkaar af en accepteert dat sommige fouten nog aanwezig zullen zijn bij oplevering, zodat andere belangrijkere fouten wel kunnen worden opgelost.

Standvastig

Een Ideale tester weet dat sommige bevindingen opgelost moeten worden. Een Ideale tester is bereid obstinaat en onvermurwbaar te zijn om ervoor te zorgen dat een op te lossen bevinding ook daadwerkelijk wordt opgelost. Een Ideale tester toont op een gedegen manier aan waarom de

bevinding moet worden opgelost en overtuigt de rest van het team dat het product anders niet kan worden opgeleverd.

In staat een ontwikkelaar te vragen waar de wc is

Reizigers worden geadviseerd om voldoende vertrouwd te zijn met de taal die in het land van bestemming gesproken wordt en op de hoogte te zijn van de belangrijkste gewoontes van dat land. In ieder geval in die mate om met een taxi terug in het hotel te komen, of om te kunnen vragen waar de wc is.

Een Ideale tester is vertrouwd met de taal en de gewoontes van ontwikkelaars. Een Ideale tester begrijpt Oracle goed genoeg om met een ontwikkelaar te overleggen zonder dat de ontwikkelaar zich een ongeluk lacht. Een Ideale tester begrijpt minstens evenveel van code als een eerstejaars IT-student. Een Ideale tester begrijpt voldoende van ontwerpconcepten om aan ontwerp besprekingen deel te kunnen nemen zonder dat hem wordt gevraagd de ruimte te verlaten.

Bewust dat de testbaarheid slechts één van vele belangen is

Een Ideale tester weet dat het alleen door de testbaarheid in elk aspect van het product in te bouwen, mogelijk is om een systeem echt goed te testen. Een Ideale tester analyseert de architectuur, het ontwerp en de verschillende systeemonderdelen. Vervolgens ontwikkelt de tester een overvloed aan ideeën om te borgen dat het product goed kan worden getest.

Een Ideale tester weet echter ook dat de testbaarheid niet de enige factor is die de architectuur, het ontwerp en de systeemonderdelen beïnvloedt. Een Ideale tester weegt de testbaarheid af tegen de andere factoren en helpt het team de juiste balans te vinden.

In staat het moment te bepalen wanneer hij om hulp moet vragen

Een Ideale tester scheidt genoeg in een uitdaging. Een Ideale tester geniet er van om met blote handen tegen een muur te slaan totdat deze langzaam breekt. Sommige muren zijn echter dikker dan anderen en soms is in de muur een gat ontstaan waarbij de tester er in slaagt deze voortdurend te missen. Een Ideale tester realiseert zich wanneer het tijd is om hulp te vragen. Een Ideale tester weet wie hij om hulp moet vragen. Een Ideale tester weet dat het geen schande is om hulp te vragen.

Altijd bereid tijd voor opleiding vrij te maken

Een Ideale tester weet dat de enige manier om een Ideale tester te blijven is om nooit op te houden met leren. Een Ideale tester beperkt dit onderwijs niet alleen tot het testen, maar onderzoekt ook programmeren, programma beheer, marketing, project management en verder alles wat enige verwantschap heeft met het proces rondom software creëren.

Altijd aan het testen

Een Ideale tester gaat verder dan het testen van een systeem maar test het gehele product en het proces daar omheen. Een Ideale tester test ook andere producten. Een Ideale tester test boeken, ijskasten, lichten, deuren...

Kortom alle zaken uit hun leven die een tester laten zeggen "Dat kan niet goed zijn".

ISEB, ervaringen van een kersverse practitioner

Door Frodo Wesseling

ISEB

De British Computer Society's (BCS) Information Systems Examination Board (ISEB) heeft kwalificaties (examens) opgesteld, die zodanig zijn dat ze een internationaal erkende maatstaf leveren voor competentie, capaciteit en kunde in een breed veld van disciplines. Disciplines zoals Project Management, ICT, IT Service Management, ITIL Infrastructure Management, DSDM, Business Systems Development, Data Protection en Software Testing.

Software Testing

De ISEB Software Testing kwalificatie geniet internationale erkenning en wordt steeds meer gezien als defacto standaard op het gebied van software testen. Het bestaat uit drie delen, namelijk het Foundation, Practitioner en Expert niveau. Inmiddels zijn wereldwijd al zo'n 17.000 mensen gecertificeerd voor het Foundation niveau en 900 voor het Practitioner niveau. Certificatie op Practitioner niveau vindt alleen plaats als de geëxamineerde een Foundation certificaat heeft behaald. Met het Expert niveau vindt een specialisatie plaats in specifieke testonderwerpen.

Professionaliteit

Toegevoegde waarde richting klanten lever je als tester in belangrijke mate in de vorm

van je professionaliteit. Als tester moet je beschikken over de meest recente kennis en vaardigheden op het gebied van testen. Een instrument om dit te realiseren ligt in het opleidingstraject van de testprofessionals (zoals ik dat doorloop bij mijn bedrijf Collis). Als tester vind ik het voor de hand liggen dat testexperts voldoen aan de kwalificaties voor ISEB Software Testing. Hiermee kun je richting klanten een hoog expertise niveau garanderen. Gecombineerd met je rijke testervaring kan je je hierdoor in de markt bewegen als een professioneel tester.

Foundation

Het ISEB Foundation niveau richt zich - grof gesteld - op iedereen met voldoende ondergrond en ervaring in testen. Het behalen van het Foundation certificaat toont aan dat de gecertificeerde de basisprincipes van testen kent, begrijpt en kan toepassen. Voor de klant betekent dit dat de testexpert weinig ingewerkt hoeft te worden. De testexpert heeft aan het Foundation niveau namelijk een goede basis om snel in de gewenste rol te groeien. De testexpert is bekend met de begrippen, snapt de context van de situatie en kan snel ingezet worden. De testexpert heeft daarnaast kennis van diverse test(specificatie) technieken en kan daarmee professioneel testen voorbereiden en uitvoeren.

Practitioner

Het ISEB Practitioner niveau richt zich op de testexpert met nog meer ervaring op alle fronten van testen met een sterke nadruk op testmanagement. Het behalen van dit certificaat bevestigt dat de deelnemer een grondige

kennis heeft van testen in de volle breedte en dat hij / zij deze kennis in de praktijk toepast. Klanten die een ISEB Practitioner gecertificeerde testexpert in huis halen beschikken hiermee over een testconsultant die allround inzetbaar is op het gebied van testen. Van het opstellen van een teststrategie en het aansturen van een testteam tot en met het uitvoeren van een test op een testobject. De ISEB Practitioner gecertificeerde tester is tevens in staat keuzes te maken in het belang van de klant en deze te onderbouwen met valide argumenten.

Een ISEB Practitioner gecertificeerde tester weet scherp uiteen te zetten hoe te testen binnen een variëteit aan ontwikkelcontexten (o.a. incrementele life-cycle (Waterfall), iteratieve life-cycle (Spiral) en Rapid Development life-cycle (RAD, DSDM, XP)). Dit vanuit het oogpunt van risico-gebaseerd testen. Hij kan het testproces vastleggen, risico's bepalen, bepalen welke testactiviteiten onderkend worden en hierop een teststrategie, testplan en detail testplannen opstellen. Hij kan bevindingenbeheer optuigen en managen en rapporteert helder over bevindingen en voortgang en status van het testtraject. Hij beheerst early life-cycle testactiviteiten zoals inspectie en reviews; weet hoe, wanneer welke review techniek toe te passen en de redenen waarom. Hij kent het onderscheid tussen de verschillende testfasen. Welke testtechnieken (functioneel en niet-functioneel) daarin thuis horen en hoe hieruit te kiezen en ze toe te passen. Een ISEB Practitioner gecertificeerde consultant is daarnaast in staat

een testproces voortdurend te verbeteren met concrete en pragmatische aanpassingen.

Het hanteren van standaarden, die in de praktijk hun waarde hebben bewezen zijn voor de ISEB-gecertificeerde testprofessional de gewoonste zaak van de wereld (denk daarbij aan IEEE Std. 829-1998, IEEE Std. 830, IEEE Std. 1044, IEEE Std. 1028, BS7925-1, BS7925-2 en ISO 9126).

Expert

Dan is er ook nog het Expert niveau. Dit niveau is momenteel volop in ontwikkeling. Het concept zoals nu wordt uitgewerkt gaat uit van gespecialiseerde Expert niveaus. Hierbij kan men zich bijvoorbeeld kwalificeren voor het Expert niveau in Software Testing – Testmanagement, of voor het Expert niveau in Software Testing – Test Automation. De toekomst zal leren wat dit niveau voor toegevoegde waarde heeft.

Rugzak

De kwalificatie voor ISEB laat zich in een metafoer beschrijven; de ISEB-gecertificeerde consultant draagt voortdurend een rugzak met zich mee die hij open kan maken en waarin pakketjes kennis en vaardigheden liggen opgeborgen die eruit gehaald kunnen worden. De rugzak begint zich te vullen door het werken in het testwerkveld en wordt voller en voller met het ISEB Foundation certificaat en het ISEB Practitioner certificaat. Als testexpert merk ik dat ik met ISEB-certificatie in Software Testing van nog meer toegevoegde waarde ben voor de klanten waarvoor ik werkzaam ben. Het is enerzijds een bevestiging van mijn

kunnen in de praktijk en anderzijds betekent het een enorme professionalisering. En dat uit zich in het nog meer toepassen van de vergaarde kennis in allerlei testprojecten. Zo heb ik samen met een aantal eveneens ISEB gecertificeerde collega's op basis van to-the-point adviezen testprocesverbeteringen doorgevoerd. Ook hebben er schiften plaats gevonden van de testactiviteiten binnen projecten om zo tijdswinst te boeken en het testtraject uitvoerbaarder te maken, uiteraard zonder verlies van testkwaliteit. Tevens hebben we op basis van een gegronde selectie testtechnieken ingevoerd waarmee de gewenste dekking kon worden bereikt. Bij bepaalde projecten is de test awareness toegenomen en is het testtraject als een volwassen onderdeel binnen de projecten erkend.

Sinds enkele weken heb ik – na een gedegen opleiding bij Improve Quality Services BV - de kwalificatie ISEB Practitioner (met distinction!) op zak. Voor mij een bevestiging van mijn kennis, kunde en ervaring als tester en vooral een mooie stimulans voor mijn verdere groei in het mooie testvak.

Zomaar een donderdag van een softwaretester uit Friesland

Door: Haiko Middeldorp
haikom@gmail.com
Atos Origin

6:05: Edwin Evers doet trouw z'n plicht en wekt me, echter half.....Nog één keer snoozen.

6:14: Weer wekt Edwin me, en nu wordt op het voeteneind

Shep, onze hond, ook wakker.

6:15: Shep en ik zijn zonder geluid te maken opgestaan, om Annet, m'n vrouw en Jesse, m'n 8 weken oude zoon niet wakker te maken.

6:20: Iedere morgen gaan Shep en ik naar het natuurpark 'De Alde Feanen'. Eerst even op de fiets en vervolgens een half uur wandelend door het park.

6:30: We zien een ree, hazen, schapen, koeien en natuurlijk de ooievaars. Het is fris maar de lucht prachtig blauw, en het oosten kleurt mooi oranje van de opkomende zon. Weer een mooie ochtend.

7:00: Thuisgekomen 'duikt' Shep in mijn bed, om er vervolgens voor elfen niet weer uit te komen.

7:05: Ik douche, doe de dagelijkse ochtend rituelen, kleeft me aan, werp nog een blik in Jesse's kamer, zoen Annet en sliep vervolgens weer naar beneden.

7:20: Brood klaarmaken voor het ontbijt in de auto, spullen pakken en weg.

7:30: Eerst lekker een half uurtje in de auto, Evers aan, broodje erbij en genieten van de mooie morgen.

8:15: Aangekomen bij de RDW te Groningen, inloggen, thee en koffie halen voor de collega's, nu.nl en de mail checken. We zitten met het hele testteam op één grote zaal en dat is in het begin even wennen maar vervolgens na ruim een jaar wel heel erg gezellig.

8:30: Verder gaan met testspecificaties maken voor

EKI, het APK-keuringssysteem en specifiek de steekproeven die op de APK-keuringen worden gedaan.

9:30: Project overleg EKI release 2004-3. Eigenlijk geen bijzonderheden, volgende week begint de testuitvoering. De planning wordt doorgenomen. Iedereen, 3 programmeurs en de projectleider zijn tevreden en we liggen goed op schema.

10:15: Weer terug op de 'zaal' waar inmiddels iedereen zo'n beetje binnen is en dus een volle bak. Er zijn stroopwafels omdat iemand gister een iets erg soms heeft gedaan. Dit is een van de rituelen bij het team.

11:00: Kringgesprek: Dit is het testteamoverleg en aangezien we dat ter plekke doen zitten we in een kring. Er zijn nieuwe externen binnengekomen en die mogen hun jongleerkunsten laten zien.....de rest laat ik voor wat het is. Iedereen vertelt over z'n werkzaamheden en op sommige grote projecten worden pools gemaakt over hoeveel bevindingen er gedaan zullen worden.

11:55: Na het kringgesprek gaan we lunchen op de bovenste verdieping. De RDW verzorgt een lekkere lunch, snacks, soep, div. broodjes enzovoort.

12:15: Het is een mooie middag dus maken we met een deel van het team een kleine wandeling

12:35: Even het nieuws checken en weer door met het specificeren van de testgevallen.

14:30: Mail van een collega

van buiten de RDW. Of ik een review kan doen van het evaluatierapport m.b.t. een proof of concept die we bij de RDW hebben uitgevoerd.

15:05: Telefoon, of ik direct naar boven kan komen i.v.m. een incident op productie, het is urgent. En de mededeling dat het om 16:00 klaar moet zijn zodat het mee kan in de productie oplevering.

15:15: Ben weer terug bij mijn bureau en zoek in TestDirector naar de testware behorende bij deze applicatie (een batch). Ik heb deze zelf nooit getest en vraag hulp bij de betreffende tester.

15:20: Samen met de collega tester maken we de database klaar zodat we de batch kunnen draaien op acceptatie. Nog steeds hebben we een bevinding, maar dit blijkt te liggen aan autorisaties, en het niet mogen wijzigen van bestanden.

15:30: Via de opdrachtgever hebben we de juiste autorisatie gekregen en kunnen nu verder testen. De testscripts worden gedraaid.

15:55: De opdrachtgever komt erbij en na de controle van de output geven we beide onze goedkeuring.

16:05: Het positieve vrijgaveadvies is verstuurd zodat de procedure om de programmatuur in productie te krijgen verder kan gaan.

16:30: Alle administratieve handelingen voor het incident zijn afgerond: bijwerken testware, uren boeken op de juiste (SAP)code.

16:40: Mijn werkzaamheden van mijn 'gewone' testtraject afronden en opruimen. Urenstaat bijwerken enz.

16:50: Afsluiten en naar huis.

17:25: Shep staat me al op de oprit op te wachten. Hij heeft ook vast een leuke dag gehad: slapen, eten, spelen, slapen..enz.

17:27: Ik zeg Annet en Jesse gedag en meteen naar boven om me om te kleden.

17:30: Wederom gaan Shep en ik er op uit; dit keer een 7 kilometer lange fietsroute langs het water en afgelegen weggetjes.

17:50: Shep vindt het nodig om te gaan zwemmen en springt de vanaf de kade de vaart in. Na dat ongeveer nog tig keer te hebben gedaan vind ik het genoeg.

18:30: Weer thuis maak ik samen met Annet het eten klaar: Zuid-Afrikaanse Boboti met rijst.

18:45: Nadat de Boboti in de oven staat is het tijd om Jesse zijn fles te geven. Binnen 10 minuten heeft hij hem leeg en valt ie in een diepe slaap.

19:30: De Boboti is klaar, en bij de TV, het nieuws, eten we het op. Na het eten ga ik nog even met Shep 'buiten spelen'.

20:00: Internet aan om de mail te checken en samen met Annet surfen naar een last minute voor begin oktober.

20:45: Tijd voor Jesse z'n fles. Nadat ie z'n fles leeg heeft spelen we en kijken samen een beetje TV.

22:45: Annet neemt Jesse mee naar boven voor de laatste (borst)voeding en ik ga met Shep nog even naar buiten.

23:00: Met Shep op het voeteneind en het geluid van een drinkende Jesse bij Annet val ik in slaap.

6:05: Edwin Evers doet trouw z'n plicht en wekt me, echter half.....Nog één keer snoozen.....

Oproep: Werkgroep Test outsourcing

Door Hans van Loenhoud
loenhoud@inqa.nl

Outsourcing en offshoring staan momenteel sterk in de belangstelling. Op het afgelopen voorjaarsevenement hebben wij daar bijvoorbeeld uitgebreid over gediscussieerd. Het komende congres van ITB op 7 oktober a.s (zie elders in deze TNN) is zelfs volledig aan dit thema gewijd.

Maar weten we wel wat outsourcing, zeker als het gaat om testen, nu precies inhoudt? Hoe we dat op een voor testers vanzelfsprekend gestructureerde manier kunnen aanpakken? Welke randvoorwaarden moeten zijn ingevuld om een (naar India?) uitbesteed testproces goed te laten verlopen?

Vragen, vragen en nog eens vragen ... maar testers zoeken juist naar antwoorden! Om die antwoorden te vinden zoeken wij kandidaten voor een nieuw op te richten werkgroep Test outsourcing.

Voor wie het leuk vindt om met een aantal medetesters het fenomeen test outsourcing verder uit te diepen en daarmee

tot nieuwe inzichten te komen die voor de testgemeenschap van belang zijn, is deelname aan deze werkgroep een ideale kans. Help mee de toekomst van ons vakgebied vorm te geven en nieuwe kennis te ontwikkelen en te verspreiden. Voor de werkgroep zoeken we enerzijds mensen die ervaring hebben met test outsourcing en deze ervaring willen toetsen aan en delen met andere testers en anderzijds testers die outsourcing zien aankomen en willen nadenken hoe daarmee om te gaan.

Wil je meedoen met deze werkgroep, als trekker of als lid, of heb je een idee voor een andere werkgroep? Stuur dan een email naar mib@testnet.org.

Business Acceptance Management – Outsourcing van de acceptatie

Bob van de Burgt
bob.van.de.burgt@logicacmg.com

Een actueel onderwerp voor veel bedrijven is de outsourcing van de IT. Het beoogde voordeel hiervan is dat de outsourcing partij zich kan richten op haar core business en daarnaast wel toegang heeft tot noodzakelijke IT kennis en kunde.

Niet vergeten mag worden dat bij outsourcing naar een externe leverancier acceptatie en beoordeling van de geleverde producten en diensten ook opnieuw gedefinieerd moet worden. Doet de outsourcing partij dit zelf, dan moet alsnog veel aandacht en tijd worden besteed aan de geoutsourcete producten en diensten.

Daarmee wordt dus een deel van de beoogde doelen niet gehaald, namelijk dat de outsourcing partij zich in belangrijke mate kan richten op haar core business.

Business Acceptance Management is een manier om ook bovenstaand aspect te outsourcen. Daarbij wordt op twee niveaus een oplossing geboden, te weten de acceptatie en de beoordeling van geoutsourcete IT. Ten eerste is er de acceptatie van de aangeleverde producten. Deze producten kunnen in opdracht ontwikkelde software zijn, maar ook standaardpakketten. Dit gaat op basis van de door de outsourcing partij aangeleverde specificaties en acceptatiecriteria. Ten tweede is er de beoordeling van de leverancier, de kwaliteit van de door hem geleverde diensten en producten moeten getoetst aan de in de Service Level Agreement (SLA) afgesproken voorwaarden.

Het neerleggen van de acceptatie bij de outsourcing-leverancier is onlogisch omdat de leverancier dan zijn eigen werk gaat beoordelen en accepteren. Bovendien worden bij outsourcing de verhoudingen met een leverancier allemaal wat formeler. Natuurlijk zou de outsourcing partij de acceptatie zelf kunnen uitvoeren. Nadeel is dat de outsourcing partij dan alsnog veel tijd moet steken in zaken die juist uitbesteed zijn. Om dit te voorkomen bestaat de mogelijkheid ook de acceptatie uit te besteden. Dit gaat onder de noemer Business Acceptance Management (BAM). BAM bestaat uit twee onderdelen, te weten: de acceptatie van de geleverde

producten (pakketten / software), die op basis van de Business Acceptance Test wordt gedaan, en de beoordeling van de dienstverlening door de leverancier, die op basis van Governance Support wordt gedaan. Hieronder wordt BAM en de voordelen ervan voor de outsourcende partij uitgelegd.

Voor de acceptatie van de software en andere IT producten is de Business Acceptance Test (BAT) ingericht. De BAT is verdeeld in een inhoudelijk deel (het daadwerkelijk testen van de producten) en een controledeel (het projectmanagement van het testen).

De Business geeft aan IT Beheer van de outsourcende partij door welke requirements (eisen en wensen waaraan het product moet voldoen) er aan het product worden gesteld. IT-Beheer / -Inkoop kan hiermee, middels een RFP (Request For Proposal), de leverancier uitkiezen en de afspraken maken over de inhoud van het te leveren product. Natuurlijk moet een accepterende partij over voldoende businesskennis beschikken. De Business Acceptance Partner, degene die de acceptatie en beoordeling van de leverancier en hun producten mogelijk maakt, stelt Business Analisten met een gedegen branchekennis beschikbaar die de requirements beoordelen ten behoeve van de acceptatie van het product. Dit kunnen requirements zijn op gebied van bruikbaarheid en beschikbaarheid (eindgebruikercriteria), beheerbaarheid en traceerbaarheid (support) of beveiliging (security management). De requirements

komen dus van zowel de Business als de IT-Beheer kant. De Business Analisten zorgen ervoor dat de requirements volledig zijn en dat alle stakeholders daarin betrokken zijn. Deze requirements kunnen ook aan de leverancier worden doorgegeven, zodat hij ook weet waarop het product getest gaat worden.

De Business Acceptance Partner stelt een testteam samen, die de requirements in SMART (Specifiek, Meetbaar, Acceptabel, Realistisch en op Tijd) acceptatiecriteria en uiteindelijk testcases vertaald. Hij vervult daarbij de rol van intermediair tussen Business en testteam en draagt er zo zorg voor dat de juiste dingen worden getest op de juiste manier. Op basis van bijvoorbeeld Risk & Requirement Based Testing worden aan de acceptatiecriteria prioriteiten gekoppeld. Deze prioriteitstelling is noodzakelijk om bij beperkte middelen (geld, tijd, personeel, processen van de outsourcende partij) een onderbouwde keuze te kunnen maken in welke testen wel en niet uitgevoerd gaan worden.

Ten behoeve van de BAT zijn door de testanalisten van de Business Acceptance Partner de testgevallen opgesteld die de acceptatiecriteria dekken en waarmee de testen worden uitgevoerd. Na aanlevering van het product door de leverancier gaan de testers van de Business Acceptance Partner de BAT starten. De Business Analyst geeft de terugkoppeling over de testresultaten van de geleverde producten aan de leverancier. Hiermee weet de leverancier of het product aan de gestelde voorwaarden voldoet en kan daar waar nodig aanpassingen

doen. De testen worden herhaald per release van het product. Alle uiteindelijke resultaten van de BAT worden middels de BAT-rapportage aan IT-Beheer / -Inkoop van de outsourcende partij doorgegeven. De Business Analyst vervult hier weer de rol van intermediair tussen Business en testgroep, om de uitkomsten van de test te vertalen naar een onderbouwd implementatieadvies. De BAT-rapportage kan gezien worden als een soort dashboardrapportage voor de betrokken stakeholders. Hierin staat o.m. vermeld welke risico's zijn afgedekt, welke criteria zijn getest en welke criteria niet. Daarbij wordt aangegeven welke bevindingen er zijn van de testen. Door bijvoorbeeld te meten in welk gebied of welke fase van de ontwikkeling de oorzaak van de gevonden fouten liggen is de kwaliteit van de IT producten goed te beoordelen en tevens aan te geven op welke gebieden de verbeteringen in het product gezocht moeten worden. Met de BAT rapportage wordt de uiteindelijke acceptatie gedaan (de Go / No-Go beslissing). Na een 'Go'-beslissing kan de implementatie van het product bij de outsourcende partij starten. Voordeel voor de outsourcende partij is dus dat ze tijdens de ontwikkeling en het testen van het te leveren product geen tijd hierin hoeven te steken. Een voorbeeld is een organisatie die, bij de aanschaf van een pakket, veel tijd kwijt is aan de aansturing van de leverancier, o.m. bij besprekingen van gewenste wijzigingen. Hierin kan de Business Analyst de beoordeling van de

noodzakelijke wijzigingen doen. De organisatie wordt zo weinig mogelijk belast, alleen daar waar echt noodzakelijk wordt de organisatie tijdens het project bij wijzigingen betrokken.

Naast de inhoudelijke beoordeling van de IT-producten wil de outsourcing partij ook de leverancier zelf kunnen beoordelen. Normaal gesproken zijn er tussen outsourcing partij en leverancier contracten afgesproken waarin afhankelijk van de geleverde kwantiteit en kwaliteit de vergoeding wordt betaald (bijvoorbeeld in Service Level Agreements). Een reden te meer om de acceptatie niet door de leverancier te laten uitvoeren. Het is dus zaak de kwantiteit en kwaliteit meetbaar te maken, zodat de resultaten inzichtelijk worden voor de opdrachtgever. Governance Support maakt het mogelijk deze metingen en de beoordeling te doen. Vaak zijn er meerdere (parallele) projecten die de leverancier uitvoert. De BAT wordt uitgevoerd per individueel project. Governance Support wordt zo ingericht dat de metingen en conclusies over al deze projecten samen gaan en daarmee dus een goed totaalbeeld van de leverancier gevormd kan worden. Governance Support start met het vastleggen van de meetpunten waarop de leverancier beoordeeld gaat worden. Deze meetpunten (de Business Metrics) worden door specialisten van de Business Acceptance Partner opgesteld in samenwerking met de betrokken stakeholders van de outsourcing partij. De geëigende methode hiervoor is

de Goal Question Metrics. Op basis van de eisen en wensen wordt gekeken welke doelen (Goals) gehaald moeten worden die vertaald worden in de afspraken met de leverancier (in de SLA). Bij deze criteria worden de bijbehorende vragen (Questions) opgesteld, die leiden tot de juiste meetpunten (Metrics). Deze metrics komen voor een groot deel uit de Business Acceptance Testen. Met de resultaten wordt vervolgens antwoord gegeven op de vragen, waarmee kan worden aangetoond in hoeverre het doel bereikt wordt. Waar dit doel is vastgelegd in een SLA geeft het dus een beeld van de performance t.o.v. contractafspraken. Tijdens uitvoering van de outsourcing worden de meetpunten gevuld. Het vullen van de meetpunten gaat op basis van de Leverancier Metrics, de van tevoren gespecificeerde doelen. Het testteam dat bezig is met de BAT kan parallel hieraan ook de metrics vullen, hiervoor hoeft geen apart team ingericht te worden. Uit de meetpunten wordt het Proces rapport samengesteld, waarmee de kwaliteit en progressie van de leverancier aan de outsourcing partij duidelijk wordt. Hierin zitten dus de meetpunten die gekoppeld zijn aan de voorwaarden uit de SLA, bijvoorbeeld reactietijden op meldingen. Daarnaast is te meten in welke fase van het geleverde product (vaststellen criteria, ontwerp, bouw, omgeving, etc.) welke fouten naar voren komen uit de testen. Hiermee kan worden bepaald op welke gebieden van de outsourcing of productontwikkeling extra aandacht moet worden

gegeven. Op basis van dit rapport kunnen de betalingen aan de leverancier bepaald worden of nieuwe afspraken met de leverancier gemaakt worden.

Business Acceptance Management geeft de outsourcing partij de zekerheid dat bij outsourcing de afgesproken producten in de afgesproken kwaliteit op het afgesproken moment worden opgeleverd. De Business Acceptance Test geeft de outsourcing partij garanties over de kwaliteit van de producten en Governance Support geeft de outsourcing partij inzicht in het nakomen van de afspraken door de leverancier. Het inrichten van Business Acceptance Management zorgt tevens voor het in lijn brengen van de belangen van Business en IT-Beheer van de outsourcing partij. De belangen van beide onderdelen van de outsourcing partij worden volledig gedekt met Business Acceptance Management.

Zwangerschapstest

Zegt het ene blondje tegen het andere: "Ik heb een zwangerschapstest gedaan." Vraagt het andere blondje: "En, waren dat moeilijke vragen?"

Thema-avond 14 september

Door Jan Hoogenraad

Onderwerp: plaats van de test manager in het Prince2 model (slide 21) (Red. presentatie kunt u downloaden van de site)

Besproken: van onderen af in het plaatje

Voor de eerste 2 posities maakt het veel uit of er aparte test work packages zijn of niet (zie slide 16).

Bij de aparte test work packages zal de test manager de rol van team manager op zich nemen van dat team. Deze rol is vaak bekend als test coördinator.

Omdat de projectleider zo'n team manager direct aanstuurt, is dit binnen Prince2 de makkelijkste situatie.

Bij niet-specifiek test packages ligt het ingewikkelder

1. test manager in team van team manager
  - ? voorbeeld: team manager van de testers in een bouw team
  - ? rol: faciliteert /organiseert testen, selecteert testsoorten
  - ? pro: betrokken bij dagelijkse gang van zaken
  - ? contra: op grote afstand van project manager, deze zou slecht nieuws
    - ? (te weinig tijd/geld voor testen, negatieve resultaten) wel eens
    - ? niet kunnen bereiken, danwel bij zal dit nieuws ondergeschikt kunnen
    - ? maken aan andere belangen (op tijd IETS maken)
2. In team van project

- manager - pro: dicht bij het vuur
- ? - pro: kwaliteit zit volgens prince2 in de opdracht van de projectleider, dus hij heeft belang bij hulp
- ? - contra: geen formele rol in prince2. Heeft geen eigen werkpakket, kan daarom niet makkelijk tijd/geld claimen
- 3. (NIET IN PLAATJE) toegewezen vanuit project support
  - ? pro: onafhankelijk
  - ? contra: staat op de zijlijn, is niet verantwoordelijk een (verplichte) bijdrage aan het project te leveren, en wordt daarom door de project manager alleen als lastig ervaren
  - ? contra: alle nadelen van QA op de zijlijn; kan niet sturen
- 4. Als extra lid van project board
  - ? pro: beslist mee in belangrijke beslissingen (bv Go / No-Go)
  - ? pro: helpt mee project assurance in te vullen
  - ? contra: de project board heeft weinig tijd. Dit is niet het gremium voor nieuwe inhoudelijke discussies
- 5. Corporate / program management
  - ? - rol: adviseur richting programma
  - ? - contra: op te grote afstand om ook maar iets nuttigs te kunnen doen
- 6. (NIET IN PLAATJE) in de lijn rol: lijnbaas testdiscipline pro: ook vertrouwenspersoon -
  - contra: niet echt in project
- 7. (MISSCHIEN IN PLAATJE) als sr. supplier in project board
  - ? rol: lijnbaas testdiscipline; verantwoordelijk voor activiteiten die 30% van

- ? het project budget vergen
- ? pro: heeft via lijn feeling met de testers die in de teams zitten
- ? pro: heeft welbepaalde rol in Go / No-Go processen
- ? pro: golft grootste deel van zijn tijd
- 8. (MISSCHIEN IN PLAATJE) als sr. user in project board
  - ? rol: gebruikers vertegenwoordiger
  - ? pro: kan meer tijd/ervaring inbrengen dan meeste gebruikers
  - ? contra: kent echte gebruikers situatie (procedures, opleidingen, cultuur)
  - ? minder dan echte gebruikers

Voorts, over slide 22:

1: unit testen lijkt heel ander soort test manager nodig te hebben dan andere testen

3: JA

plus: een aardige discussie gehad over de activiteit (product ??) integratie.

In de plenaire discussie was die nog beter: waar wordt de meerwaarde gecreëerd als verschillende werkpakketten (bv. auto-onderdelen) samen worden gevoegd (geassembleerd). Is dit ook niet een los werkpakket in een Matroushka prince2 project, en is dat pakket dan ook niet de logische plaats voor systeem/acceptatie/end-to-end testen ?

Boekrecensie

Door Frank van Elsdingen
fve@mpire.nl

SmarTEST

*Effectievere
informatiesystemen door
slim testen*

*door Egbert Bouman
uitgeverij ten Hagen &
Stam
ISBN 90-440-0951-6*

Dit boek is een ware verademing; eindelijk wordt “testen” neergezet in de volledige context van de organisatie. Toegankelijk en compact, met het accent op de consequenties van het testmetier op de omgeving en omgekeerd.

Het boek is ingedeeld in drie delen. Deel één gaat in op de raakvlakken van testen met de organisatie en laat zien hoe het testproces gerelateerd kan worden aan bedrijfsdoelen en, in projectverband, aan de business case. Egbert Bouman lardeert zijn betoog hier met behoorlijk pittige uitspraken en in combinatie met de gecondenseerde teksten stelt dat hoge eisen aan het onderscheidingsvermogen van de lezer.

Deel twee beschrijft de hoofdlijnen van de SmarTEST aanpak, waarbij vooral de organisatie van het testen wordt benadrukt. De aanpak is doordacht en goed onderbouwd en zeker toepasbaar bij moderne ontwikkelmethoden.

Deel drie neemt de lezer mee in aanverwante gebieden, zoals testen bij cyclische ontwikkeling, de aansluiting bij

Prince2 en geautomatiseerd testen.

In de loop van het lezen wordt duidelijk dat de schrijver vooral ingaat op die aspecten die aanvullend aan of afwijkend zijn van de “gangbare testpraktijk”. Een goed voorbeeld is de uiteenzetting over het IPS-model, waarbij de overbekende kenmerken voor Systeemkwaliteit uit het ISO9126-model worden aangevuld met Proces- en Informatiekwaliteit. Eindelijk een model dat zich niet alleen op het (software)systeem richt. Bravo!

Het is de schrijver gelukt om in kort bestek veel kennis met ons te delen, maar hij had er ook moeiteloos een aantal encyclopediedelen mee kunnen vullen. Al lezende overvalt je soms bijna een gevoel van ademnood: in duizelingwekkend tempo passeren interessante thema’s en gezichtspunten. Hier duikt het verlangen op naar méér: er zijn onderwerpen die een verdere uitdieping verdienen. Ik zie reeds uit naar deel 2.

Een absolute aanrader als inspiratiebron of discussiemateriaal voor verbetering van het testproces. Dat geldt ook voor diegenen die reeds goed bekend zijn met het fenomeen ‘testen’ en die een nieuwe injectie kunnen gebruiken.

Conferentie 7 oktober 2004

ITB (IT-Beroepsgroepen), het platform van IT-beroeps- en vakverenigingen in Nederland, organiseert op 7 oktober haar najaarsconferentie, met als thema:

Offshoring (A passage to India)

In 1924 schreef E.M. Foster 'A passage to India' over de moeizame relatie tussen de westerse en de Indische maatschappij. India leek een compleet andere wereld, waar de tijd stil was blijven staan. Nu komt India in sneltreinvaart onze maatschappij binnengerold, als aantrekkelijke uitbestedingspartner voor IT-diensten. De Nederlandse IT-er blijft in verwarring achter. Wordt de IT de textielindustrie van de 21-ste eeuw? Offshoring van IT-werkzaamheden raakt velen direct in hun dagelijkse beroeps-praktijk. Een thema bij uitstek voor een organisatie als ITB.

De gevolgen van offshoring worden vanuit verschillende invalshoeken (politiek, wetenschap, uitbesteders, IT-dienstverleners en outsourcing experts) belicht.

Programma: (wijzigingen voorbehouden)

14.00-14.30 Ontvangst en inschrijving

14.30-14.45 Opening en Inleiding
Foppe Vogd, dagvoorzitter

14.45-15.30 East meets West - An insight into offshore outsourcing
Girish Ramachandran - Regional Director of TCS Northwest Europe

15.45-16.15 De offshore impact: En als we nu eens 20 jaar lang de lonen bevriezen?
Peter Vermeulen, Research Manager IDC Benelux

16.15-17.00 Global sourcing, hype of realiteit?
Michiel Boreel, directeur Strategie Sogeti

17.15-17.45 Offshoring, bezien vanuit een leveranciersperspectief
Cees Derksen; Director Offshore NL, LogicaCMG

17.45-18.15 Offshore Software Engineering: nieuwe methoden en technieken?
Kees van Hee; hoogleraar TU Eindhoven

18.45-19.15 Offshoring en de achterblijvende ICT'ers
Johan C. Op de Coul; Fourtune Consultants

19.15-19.45 Leeft het onderwerp 'offshore' in de politiek?
Jan-Kees De Jager; lid van het Innovatieplatform, voorzitter NGN, directeur ISM

19.45-20.15 Discussie en afsluiting

20.15-21.00 Informele voortzetting

Plaats: conferentiecentrum NIMAC in Ede. Deelname is gratis. Het aantal deelnemers is beperkt. Voor meer informatie en aanmelding: www.itbweb.nl

Deze conferentie wordt mede mogelijk gemaakt door de bijdragen van:

Evenementen

Thema-avond TestNet

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 20 OKTOBER 2004
 TIJD 18.00 – 21.30 UUR

Belangrijk :
 Aanmelden uiterlijk 14 oktober
 E-mail: evenementen@testnet.org

Offshoring (A passage to India)

PLAATS EDE
 GEBOUW CONFERENTIE-CENTRUM NIMAC
 DATUM 7 OKTOBER 2004
 TIJD 14.00 – 21.00 UUR

Belangrijk :
 Deelname is gratis. Het aantal deelnemers is beperkt. Voor meer informatie en aanmelding:
www.itbweb.nl

10de Nederlandse Testdag

PLAATS LEIDEN
 GEBOUW NATURALIS
 DATUM 8 OKOTBER 2004
 TIJD 10.00 – 16.30 UUR

Belangrijk :
 Aanmelden kan door email te sturen naar de organisatie aan:
testdag2004@collis.nl

The International Conference on Practical Software Quality Techniques PSQT 2004 North

PLAATS MINNEAPOLIS
 GEBOUW
 DATUM 25 – 29 OKTOBER 2004
 TIJD -

Belangrijk : Informatie kunt u verkrijgen op de site:
<http://www.qualityconferences.com/>

The International Conference on Practical Software Testing Techniques PSTT 2004 North

PLAATS MINNEAPOLIS
 GEBOUW
 DATUM 25 – 29 OKTOBER 2004
 TIJD -

Belangrijk : Informatie kunt u verkrijgen op de site:
<http://www.qualityconferences.com/>

STAR West

PLAATS ANNAHEIM
 GEBOUW DISNEY HOTEL
 DATUM 15 – 19 NOVEMBER 2004
 TIJD -

Belangrijk : Informatie kunt u verkrijgen op de site:
<http://www.sqe.com/starwest>

EuroSTAR

PLAATS KEULEN
 GEBOUW CONGRES CENTRUM
 DATUM 29 NOVEMBER – 3 DECEMBER 2004
 TIJD -

Belangrijk : Informatie kunt u verkrijgen op de site:
<http://www.testingconferences.com>

Thema-avond TestNet

PLAATS NIEUWEGEIN
 GEBOUW NBC
 DATUM 14 DECEMBER 2004
 TIJD -

Belangrijk :
 Aanmelden uiterlijk 7 december
 E-mail: evenementen@testnet.org

Colofon

BESTUUR

Bob van de Burgt	Voorzitter
Hans van Loenhoud	Vice-voorzitter & 2e penningmeester & Marktverkenning
Han Toan Lim	Penningmeester
Marco Jansen van Doorn	Secretaris & Ledenadministratie
Meile Posthuma	Informatievoorziening en beheer
Bob van de Burgt	Marktverkenning Informatievoorziening & Beheer
Dick Lamme	Evenementen & Thema-avonden

MARKTVERKENNING, INFORMATIEVOORZIENING EN BEHEER

Bob van de Burgt (T)

TESTNET WEB

Meile Posthuma (T)
 Bob van de Burgt
 TESTNET NIEUWS
 Meile Posthuma (T)
 Milo van der Kruis
 Hein Baan
 Johan Vink
 E-mail: ttn@testnet.org

EVENEMENTEN & THEMA-AVONDEN

Dick Lamme (T)

TESTNET THEMA

Mark Paap (T)

E-mail: cje-ce@testnet.org (algemeen)
 E-mail: evenementen@testnet.org (aanmelden)

TESTNET EVENEMENT

Dick Lamme (T)
 Mark Paap

LID WORDEN

U kunt lid worden door een e-mail te sturen naar de ledenadministratie of door op onze Internet site het online registratieformulier in te vullen.
 Internet site: www.testnet.org

LEDENADMINISTRATIE

Marco Jansen van Doorn
 E-mail: ledenadministratie@testnet.org

TESTNET NIEUWS®

TestNet Nieuws verschijnt eenmaal per kwartaal. Kopij aanleveren per e-mail aan de redactie
 Het is niet toegestaan om de nieuwsbrief of delen eruit zonder bronvermelding over te nemen.

Legenda: (T) = Trekker aandachtsgebied